

Mintaqada uy-joy kommunal soha siyosatining yo'nalishlari

Yuldosheva Shahribonu Anvar qizi

Направления жилищно-коммунальной политики в регионе

Юлдошева Шахрибону Анвар кизи

Directions of housing and communal policy in the region

Yuldosheva Shahribonu Anvar kizi

Received: February 10, 2024 Revised: February 13, 2024 Accepted: February 21, 2024 Published Online: April 01, 2024

Annotatsiya: Ushbu maqolada uy-joy siyosati, uy-joy kommunal xo'jaliklarining faoliyati, xizmatlar turlari, kommunal xo'jaliklarning samaradorligini oshirish bo'yicha olib borilayotgan islohotlar hamda ularning asosiy yo'nalishlari to'g'risidagi fikrlar bayon etilgan. Jahonda uy-joy ta'minoti sohasidagi tajribalar negizida uy-joy xo'jaliklarini tubdan modernizatsiyalash, uy-joy xo'jaliklarida servis xizmatlarini samarali tashkil etish, uni rivojlantirish, boshqarishni takomillashtirish, uy-joy xo'jaliklarida sifatli servis xizmati ko'rsatishni ta'minlashning iqtisodiy samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni jadallashtirish kabi yo'nalishlardagi ilmiy muammolarni tadqiq etish muhim ahamiyatga ega. Respublika aholisining sifatli uy-joy kommunal xizmatlari bilan qamrab olinganlik darajasi past bo'lganligi sababli uni tubdan yaxshilash, uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish sohasida barcha tashkilotlarning o'zaro hamkorligi uyg'unlashmaganligi, texnologik zanjirning tashkil etilmaganligi va uy-joy fondidan foydalanish tizimini yanada takomillashtirish zarurati ushbu masalaning dolzarbligini belgilaydi. Yangi O'zbekiston iqtisodiyotida amalga oshirilayotgan tub islohotlar natijasida uy-joy kommunal servis xizmati sohasini rivojlantirish maqsadida O'zbekiston Respublikasi Uy-joy kommunal xizmat ko'rsatish vazirligining tashkil etilishi sohaning yuqori samaradorlikka erishishiga xizmat qiladi. Shuningdek, mamlakatimizda sohaga doir amalga oshirilayotgan ijobiy ishlar to'g'risidagi ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: uy-joy siyosati, kommunal xo'jaliklar, xizmat ko'rsatish, samaradorlik, islohotlar, ijtimoiy xizmat, servis xizmatlari, raqamli iqtisodiyot, yangi massivlar, qurilish, arxitektura, sifat, samaradorlik, qishloq, shahar, ta'minot, resurslar.

Аннотация. В данной статье описывается жилищная политика, деятельность жилищно-коммунальных предприятий, виды услуг, проводимые реформы для повышения эффективности коммунальных предприятий и их основные направления. На основе мирового опыта в сфере жилищного обеспечения, коренной модернизации жилищного хозяйства, эффективной организации сервисного обслуживания в сфере ЖКХ, его развития, совершенствования управления, предоставления качественного сервиса в сфере ЖКХ важно исследование научных проблем, в таких областях, как ускорение научных исследований по повышению экономической эффективности. В связи с низким уровнем охвата населения республики качественными жилищно-коммунальными услугами его необходимо коренным образом улучшить, не гармонизировано взаимное сотрудничество всех организаций в сфере жилищно-коммунального хозяйства, не организована технологическая цепочка и использования жилищного

фонда необходимость дальнейшего совершенствования системы определяет актуальность данного вопроса. В результате коренных реформ, реализуемых в экономике нового Узбекистана, создание Министерства жилищно-коммунального хозяйства Республики Узбекистан в целях развития сферы жилищно-коммунального хозяйства служит достижению высокой эффективности отрасли. Также представлена информация о положительной работе, проводимой в этой сфере в нашей стране.

Ключевые слова: жилищная политика, коммунальное хозяйство, предоставление услуг, эффективность, реформы, социальное обслуживание, сервисные услуги, цифровая экономика, новые массивы, строительство, архитектура, качество, эффективность, село, город, снабжение, ресурсы.

Annotation: This article describes housing policy, the activities of housing and utility companies, types of services, ongoing reforms to improve the efficiency of utility companies and their main directions. Based on experience in the field of housing provision in the world, radical modernization of residential complexes, effective organization of service in residential complexes, its development, improvement of management, provision of quality services in residential complexes, scientific challenges in areas such as accelerating research to improve the cost-effectiveness of supply. Due to the low level of coverage of the population of the republic with high-quality housing and communal services, it needs to be radically improved, the mutual cooperation of all organizations in the housing and communal services sector is not harmonized, the technological chain and use of the housing stock is not organized, the need for further improvement of the system determines the relevance of this issue. As a result of fundamental reforms being implemented in the economy of the new Uzbekistan, the creation of the Ministry of Housing and Communal Services of the Republic of Uzbekistan in order to develop the housing and communal services sector serves to achieve high efficiency of the industry. Information is also provided about the positive work being done in this area in our country.

Keywords: housing policy, public utilities, service provision, efficiency, reforms, social services, services, digital economy, new areas, construction, architecture, quality, efficiency, village, city, supply, resources.

KIRISH

Tarixdan bizga ma'lumki, XI-XVII asrlar O'rta Osiyo hududida suv manbalarining taqchilligi va tabiiy iqlim sharoitining quruq va issiqligi, suv resurslaridan oqilona foydalanish, tabiiy yog'ingarchilik davrlarida suv zaxiralarini katta miqdorda to'plash va uzoq muddatga saqlab turishga mo'ljallangan muhandislik inshootlari yaratilishiga olib kelgan. Qadimiy Buyuk ipak yo'li xaritasi bo'ylab olib borilgan ilmiy tadqiqot ishlarida ushbu tarixiy yo'lning aynan Markaziy Osiyo cho'llari bo'ylab o'tgan qismida Sardoba deb nomlangan, savdo karvonlarini ichimlik suvi bilan ta'minlashga xizmat qiluvchi inshootlarining barpo etilganligi aniqlangan. Hozirgi kungacha saqlanib qolgan sardobalarni ilmiy tadqiq etish natijalari ularda aynan bahorgi yog'ingarchiliklar mavsumi tugagunga qadar, keyingi kuzgi yomg'irlar mavsumigacha yetarli suv miqdorining yig'ilishi, quyosh nuri va ifloslanishdan himoyalash, yuqumli kasallik va zararli bakteriyalar tarqalishining oldini olish imkoniyatlarining mujassamligi bu inshootlar qurilishi o'ta mukammal

ekanligidan va ilmiy asoslanganligidan dalolat beradi. Markaziy Osiyo hududida tarixiy manbalarda qurib ishga tushirilgan muddatlari oldingi ming yillikgacha bo'lgan davrni o'z ichiga oluvchi, o'nlab muhandislik inshootlari mavjud bo'lib, ularning barchasi uzoq o'tmishda O'rta Osiyo hududidagi qadimiy shaharlar va doimiy (o'troq) aholi yashash manzillarida uy-joy xo'jaligi va dehqonchilikda suv ta'minoti inshootlari barpo etilganligidan va uy-joy-kommunal xo'jaligi sohasining yaratilishida aynan O'rta Osiyoda asos solinganligidan dalolat beradi. Bugungi innovatsion iqtisodiyot rivojlanayotgan sharoitda O'zbekistonda uy-joy siyosatiga alohida e'tibor qaratilishi dolzarb vazifa hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasining Uy-joy Kodeksi [1] O'zbekiston Respublikasida uy-joy siyosati hamda barcha huquqiy jihatlarini tartibga solishga xizmat qiladi. Uy-joy to'g'risidagi qonun hujjatlari Uy-joy Kodeksidan hamda boshqa qonun hujjatlaridan iborat.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2005 yil 16 fevraldagi "Uy-joy qurilishi va uy-joy bozorini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmonida [2] belgilanganidek, "Bugungi kunda uy-joy qurilishi va iqtisodiyotning mazkur soha bilan bog'liq tarmoqlarini rivojlantirish moliya tizimini shakllantirish va barqaror rivojlantirishning eng muhim bo'g'inlaridan biri hamda banklar aktivlari va ishonchli resurs bazasining mustahkam manbai bo'lib qolmoqda. Aksariyat davlatlarning tarixiy tajribasi shundan dalolat beradiki, uy-joy qurilishi va infratuzilma sohasini taraqqiyotning ustuvor yo'nalishi sifatida belgilash milliy iqtisodiyotni qayta tiklashning hal qiluvchi vositasi bo'lib xizmat qiladi" [2].

Uy-joy siyosati hamda uy-joy kommunal xo'jaliklari faoliyati, xizmatlar turlari va samaradorligi masalalari mamlakatimiz va xorij iqtisodchi olimlari tomonidan atroflicha o'rganilgan. Xususan, mamlakatimiz olimlaridan V.U.Yodgorov va D.Y.Butunovlarning "Uy-joy kommunal xo'jaligi iqtisodiyoti va boshqaruvi" nomli darsligida [8] uy-joy kommunal xo'jaliklarining nazariy asoslari yoritilib, tizimni takomillashtirishning yo'nalishlarini ochib berilgan. E.S.Fayziyevning tadqiqot ishlarida jumladan, "Servis sohasining iqtisodiyotdagi o'rne" [10] nomli risolasida uy-joy kommunal xo'jaliklarida mulkchilik huquqlari, xizmat ko'rsatish turlari, sifat va samaradorlikni oshirishning asosiy omillari ko'rsatib o'tilgan. A.S.Sadikov o'zining "Uy-joy kommunal xo'jaligida resurslardan foydalanish samaradorligi" [7] nomli o'quv qo'llanmasida har bir resursning xizmat ko'rsatish jarayonidagi ahamiyati, ulardan foydalanish yo'llari va xususiyatlari to'g'risidagi fikrlarini bildirgan. M.Q.Pardayev va J.I.Isroilovlar tomonidan O'zbekistonda uy-joy kommunal xo'jaliklari faoliyati, sohadagi islohotlarning ahamiyati, servis xizmat ko'rsatishni yaxshilash va uning samaradorligini oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan. Shuningdek, xorijlik olimlar K.R.Makkonnell, S.L.Bryu, A.Marshall, L.Demideva, Y.P.Sviridenko, V.N.Solovevalar tomonidan bajarilgan ilmiy-tadqiqotlar natijasida ishlab chiqilgan taklif va tavsiyalar uy-joy kommunal xo'jaliklari faoliyatini takomillashtirish, xizmat ko'rsatish turlarini yaxshilash hamda ushbu soha samaradorligini oshirishda muhim nazariy va uslubiy qo'llanma sifatida xizmat qilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolada ilmiy abstraksiyalash, tahlil va sintez, induksiya va deduksiya usullaridan foydalanilgan. Ushbu tadqiqot ma'lumotlari rasmiy manbalardan olinib, taniqli iqtisodchi olimlarning iqtisodiyotni rivojlantirishda innovatsiyalarning roli bo'yicha ilmiy-nazariy qarashlarini qiyosiy tahlil qilish, xorij tajribalarini umumlashtirish va mamlakatimizda erishilayotgan yutuqlar bo'yicha olingan natijalarga tayangan holda innovatsion tadbirkorlikni o'rganishga erishildi.

ASOSIY TAHLIL VA NATIJALAR

Uy-joy kommunal xo'jaligi – bu murakkab ijtimoiy-iqtisodiy tizim bo'lib, u aholi hayotiy ehtiyojlarini qondiradi. Uy-joy kommunal xo'jaligi sohasida iqtisodiyotning turli tarmoqlariga tegishli bo'lgan korxonalar va tashkilotlar tomonidan aholi turmushida gaz, suv, issiqlik energiyasi kabi zarur bo'lgan resurslar yetkazib berilishi bilan birga ularda katta miqdordagi mehnatga layoqatli aholini ish o'rinlari bilan ta'minlaydi.

Uy-joy kommunal xo'jaligi tizimi aholi turar joylari, ma'muriy va ishlab chiqarish binolari, noishlab chiqarish va ijtimoiy sohada foydalanilayotgan binolar, inshootlar, hududlar va uzatuvchi magistrallarga xizmat ko'rsatuvchi, foydalanishni tashkil etuvchi, qurilish-ta'mirlash, transport, energiya ishlab chiqaruvchi va boshqa turli tovar va xizmatlarni amalga oshiruvchi korxonalardan tashkil topgan, keng qamrovli faoliyatining pirovard natijasi inson hayot faoliyatini tashkil etuvchi, shahar infratuzilmasini rivojlantiruvchi va ekologik muhitni yaxshilashga xizmat qiluvchi soha hisoblanadi.

Uy-joy kommunal xo'jaligi tizimining o'ziga xos xususiyati uning ko'p tarmoqliligi va turli-tuman xizmatlardan tashkil topganligidadir. Ko'p soha va tarmoqlardan tashkil topgan uy-joy kommunal xo'jaligi tizimi o'z navbatida, turli tashkiliy-huquqiy va iqtisodiy asosdagi ishlab chiqarish va noishlab chiqarish sohasi korxonalar va tashkilotlariga xizmat ko'rsatadi. Uy-joy kommunal xo'jaligi aholini farovon hayot kechirishi uchun shart-sharoitlarni yaratish bilan bog'liq ekan, albatta aholi yashaydigan shahar va qishloqlarda turli

xildagi kommunal xizmatlarga ehtiyoj mavjud bo'ladi. Doimiy yashash joylarida aholi sonining ko'payib borishi o'z navbatida kommunal xizmatlarga ehtiyojning ortib borishiga olib keladi. Masalan, hozirgi kunda chekka hududlarda joylashgan kichik qishloqda faqat elektr energiyasi ta'minoti tashkil etilgan, qishloq joylari va aholi yashash markazlarida (posyolkalar) elektr energiyasi, gaz va ichimlik suvi ta'minoti tizimi faoliyat ko'rsatsa, shaharlarda esa kommunal xizmatlarning turli-tuman shakllari mavjud. Kommunal xo'jalik tizimi va kommunal xizmatlarning tashkil etilish darajasi aholiga farovon yashash uchun yaratilgan shart-sharoitni ko'rsatadi. Aholi sonining ko'payib borishi ma'lum hudud chegaralarining kengayib borishiga, kommunal xizmatlar tizimining takomillashib borishiga va vaqt o'tishi bilan qishloq joylarining aholi yashash markazlariga, aholi yashash markazlarini esa shaharlarga aylanishiga olib keladi.

Shahar bu yirik aholi yashovchi ma'muriy hudud bo'lib, u ishlab chiqarish, savdo va madaniyat markazi hisoblanadi. Shahar kommunal xo'jalik tizimi nafaqat aholining farovon yashashi uchun shart-sharoit yaratuvchi, balki barcha turdagi ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish korxonalari, ijtimoiy soha va ma'muriy boshqaruv tizimi korxonalar va tashkilotlariga turli kommunal xizmatlar ko'rsatuvchi korxonalar majmuasidan tashkil topadi. Yuridik mavqega ega

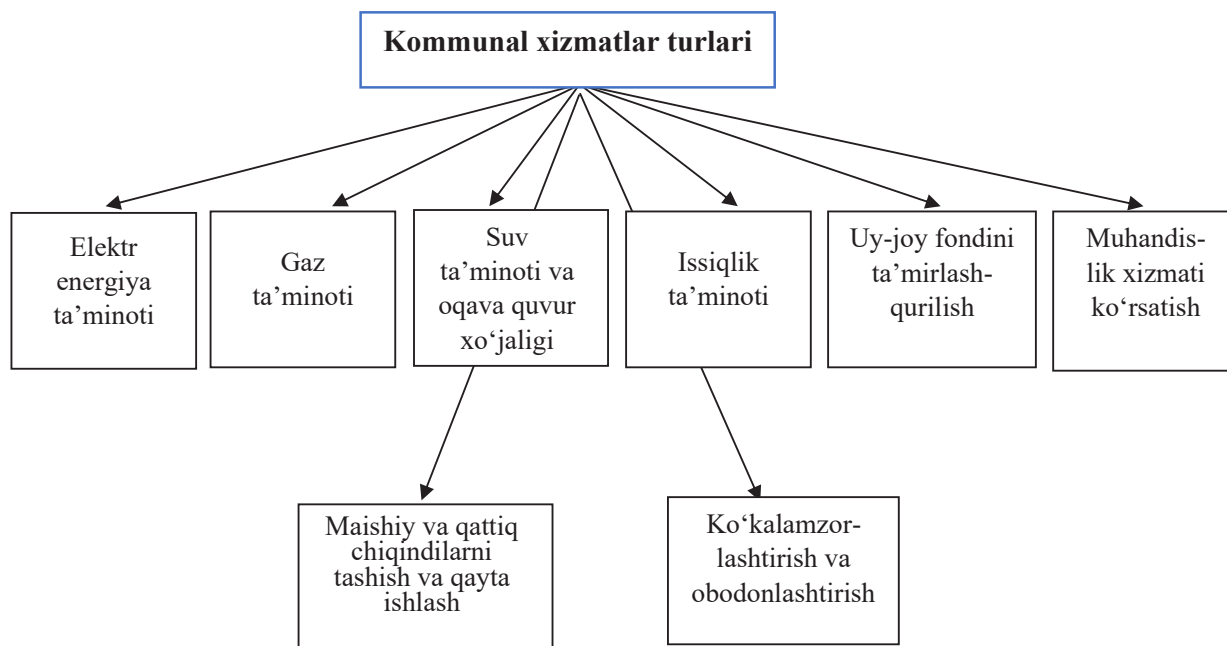
bo'lgan har qanday korxonalar o'z faoliyatida kommunal xizmatlarning u yoki bu turlaridan foydalanadi.

Uy-joy kommunal xo'jaligi tizimi tarkibiga kiruvchi korxonalar va tashkilotlar, ko'rsatadigan xizmat turlaridan kelib chiqib, asosan quyidagi guruhlariga bo'linadi:

- uy-joy majmuasiga xizmat ko'rsatish va uy-joy fondini ta'mirlash-qurilish tashkilotlari;
- issiqlik energiyasi ta'minoti xo'jaligi;
- gaz ta'minoti xo'jaligi;
- elektr energetika ta'minoti va ko'chalarni yoritish xo'jaligi;
- suv ta'minoti va oqova-quvur xo'jaligi;
- muhandislik tizimlari va inshootlari (lift, havoni shamollatish - sovitish va boshqalar)ga xizmat ko'rsatish korxonalari.

Uy-joy kommunal xo'jaligi shahar xo'jaligining asosiy qismini tashkil etib, shahar xo'jaligi infratuzilmasida uy-joy kommunal xo'jaligi bilan bevosita bog'liq bo'lgan va kommunal xo'jaligi tizimining ajralmas qismi hisoblanuvchi sohalarga quyidagilar kiradi:

- yo'l xo'jaligi va shahar aholi tashish transporti;
- aloqa xizmati va muhandislik kommunikatsiyalari, xabar beruvchi va yong'in xavfsizligini ta'minlovchi xizmatlar;
- ko'kalamzorlashtirish va obodonlashtirish;
- sanitariya-gigiyena va ekologik himoyani



1-rasm. Asosiy kommunal xizmatlar turlari

ta'minlash hamda nazorat qilish xizmatlari;

- istirohat bog'lari, hiyobonlar, cho'milish havzalari va basseynlari;
- haykallar va tarixiy obidalarni saqlash;
- mehmonxona xo'jaligi;
- hammomxona va kir yuvish xo'jaligi;
- ijtimoiy soha va maishiy xizmat ko'rsatish korxonalari.

Aholiga bevosita shartnoma asosida ko'rsatilayotgan xizmat turlari tarkibidan kelib chiqib kommunal xo'jaligi tizimi tashkilotlari asosan 8 guruhga bo'linadi (1-rasm).

Ishlab chiqarish kuchlari, turar joy hududlari va transport tizimlarining joylashishi kommunal xo'jaligi korxonalarining tashkil etilishi va samarali faoliyat ko'rsatishga ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli har bir shaharda o'ziga xos kommunal xo'jaligi tizimi shakllanadi. Amaliyotda kommunal-xo'jaligi tizimi faoliyati mahalliy hokimiyat tomonidan koordinatsiya qilinadi.

Mamlakatimizda davlatning uy-joy siyosati O'zbekiston Respublikasining Uy-joy Kodeksida aks ettirilgan bo'lib, u 1998 yil 24 dekabrda 713-I-sonli O'zbekiston Respublikasi Qonuni bilan qabul qilingan va 1999 yil 1 apreldan amalga kiritilgan.

O'zbekiston Respublikasining Uy-joy kodeksi 11 ta bo'lim va 141 ta moddadan iborat. O'zbekiston Respublikasida uy-joy siyosati uy-joy to'g'risidagi qonun hujjatlari asosida tartibga solinadi. Uy-joy to'g'risidagi qonun hujjatlari Uy-joy kodeksidan hamda boshqa qonun hujjatlaridan iborat. Ayrim uy-joy munosabatlari uy-joy to'g'risidagi qonun hujjatlarida tartibga solinmagan bo'lsa, ularni respublikamizda yerga oid qonun hujjatlari hamda arxitektura va shaharsozlik sohasidagi qonun hujjatlarining ana shu munosabatlarni tartibga solishga taalluqli qismi qo'llanadi. Uy-joy to'g'risidagi qonun hujjatlari fuqarolar, yuridik shaxslar, davlat boshqaruv organlari va mahalliy davlat hokimiyati organlarining quyidagi masalalar bo'yicha munosabatlarini tartibga soladi [1]:

- turar joylarga mulk huquqi, egalik qilish va foydalanish huquqining yuzaga kelishi, amalga oshirilishi, o'zgarishi hamda bekor bo'lishi;
- uy-joy fondini hisobga olish;
- uy-joy fondini saqlash, qarash va ta'mirlashni ta'minlash;

- fuqarolarning uy-joy huquqlariga rioya etilishi va uy-joy fondidan maqsadli foydalanish ustidan nazorat qilish.

Uylarni qurish, turar joylarni qayta qurish va o'zgartirish, muhandislik qurilmalaridan foydalanish, kommunal xizmatlar bilan ta'minlash bilan bog'liq munosabatlar Uy-joy Kodeksi va boshqa qonun hujjatlari bilan tartibga solinadi. Agar qonunda yoki O'zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida boshqacha tartib belgilangan bo'lmasa, uy-joy to'g'risidagi qonun hujjatlarining qoidalari chet el fuqarolari, fuqaroligi bo'lmagan shaxslar, chet el yuridik shaxslari ishtirokidagi uy-joy munosabatlariga nisbatan qo'llaniladi.

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining uy-joy munosabatlarini tartibga solish sohasidagi vakolatlariga quyidagilar kiradi:

- uy-joy fondidan foydalanish va uning asralishini ta'minlash sohasidagi davlat siyosatini yuritadi, uy-joy sohasini rivojlantirishning davlat kompleks dasturlarini qabul qiladi.
- uy-joy xo'jaligi va kommunal xizmat ko'rsatish bo'yicha davlat boshqaruv organlari faoliyatiga rahbarlik qiladi.
- turar joylarni taqsimlash hamda arenda, ijara shartnomalari bo'yicha fuqarolarga berish, shuningdek ularni almashtirish hamda sotish tartibini ishlab chiqadi va tasdiqlaydi.
- uy-joy va kommunal xizmatlar uchun haq to'lash tizimini tartibga soladi.
- kompensatsiya, kredit hamda ssudalar berish tartibi va shartlarini tartibga soladi.
- qonun hujjatlariga muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.
- mahalliy davlat hokimiyati organlarining uy-joy munosabatlarini tartibga solish sohasidagi vakolatlariga quyidagilar kiradi:
 - uy-joy to'g'risidagi qonun hujjatlarining ijrosini ta'minlash;
 - uy-joy fondini va kommunal obyektlarni boshqarishni tashkil etish;
 - o'z tasarrufidagi hududda kommunal xizmatlarga oid tarif siyosatini belgilangan tartibda shakllantirish;
 - uy-joy fondini hisobga olish;
 - davlat uy-joy fondidagi turar joylarni

taqsimlash va fuqarolarga ijara shartnomasi shartlari asosida berish;

- davlat uy-joy fondidagi turar joylarni ulardan belgilangan maqsadda foydalanish uchun yuridik shaxslarga arenda shartnomasi shartlari asosida
- uy-joy fondidan foydalanilishi va uning asralishi, aholiga ko'rsatiladigan kommunal xizmatlar sifati ustidan nazoratni ta'minlash;
- aholining ijtimoiy jihatdan himoyalanmagan va kam ta'minlangan toifalari orasidan uy-joy sharoitlarini yaxshilashga muhtoj bo'lgan fuqarolarni hisobga olish hamda ularni aniq maqsadli kommunal uy-joy fondidan uy-joy bilan ta'minlash;
- fuqarolarning ijtimoiy jihatdan himoyalanmagan va kam ta'minlangan toifalari uchun uy-joy qurish; uy-joy quruvchilarga uy-joy qurish uchun, shuningdek xususiy uy-joy mulkdorlarining shirkatlariga doimiy foydalanishga belgilangan tartibda yer uchastkalari berish;
- uy-joy fondiga xizmat ko'rsatuvchi kommunal xizmat ko'rsatish, ijtimoiy va transport infratuzilmasi obektlarining lozim darajada saqlanishi hamda rivojlantirilishini ta'minlash;
- davlat uy-joy fondining turar joylarini bronlashtirish va almashtirish;
- qonun hujjatlariga muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshirish.

Fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari uy-joy munosabatlarini tartibga solish sohasida:

- fuqarolarga uy-joy fondidan foydalanishda hamda uning saqlanishini ta'minlashda ko'maklashadi;
- qurish va uy yon atrofini saqlash qoidalarga rioya etilishi ustidan jamoatchilik nazoratini amalga oshiradi;
- fuqarolarning maishiy-uy-joy sharoitlarini yaxshilash to'g'risida tegishli organlarga takliflar kiritadi va qonun hujjatlariga muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

Prezidentimiz Sh.Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Ehtiyojmand oilalarni uy-joy bilan ta'minlash bo'yicha olib borayotgan ishlarimiz ko'lami yanada kengaytiriladi. Bunda 27 mingta yoki bu yilga nisbatan 2,5 barobar ko'p oilaning ipoteka krediti bo'yicha dastlabki badallarini to'lash va kredit foizlarini subsidiyalash uchun 2,4 trillion so'm yo'naltiriladi." [6] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28

yanvardagi "2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60-sonli Farmonida 3-ustuvor yo'nalishning maqsadlarida ko'rsatilishicha: "O'zbekiston energetika tizimining qo'shni davlatlar energetika tizimlari bilan barqaror ishlashini ta'minlash zarur. Sanoat tarmoqlarida yo'qotishlarni kamaytirish va resurslarni ishlatish samaradorligini oshirish; uy-joy-kommunal xo'jaligi, ijtimoiy soha obyektlari va boshqa sohalarda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini keng joriy etish va energiya samaradorligini oshirish; elektromobillar ishlab chiqarish va ulardan foydalanish bo'yicha choralarni ko'rish; iqtisodiyot tarmoqlarining havoga chiqaradigan zararli gazlar hajmini bir birlik yalpi ichki mahsulot hisobida 10 foizga qisqartirish" [5] belgilangan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o'rnida ta'kidlash mumkinki, innovatsion iqtisodiyot sharoitida O'zbekistonda uy-joy siyosatining asosiy mazmunini hamda uy-joy kommunal xo'jaligini rivojlantirishda quyidagilarga e'tibor qaratish lozim:

- uy-joy kommunal xo'jaliklarida boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish va tartibga solishning zamonaviy mexanizmlarini qo'llash;
 - uy-joy kommunal xo'jaliklarida mavjud imkoniyatlardan maksimal darajada foydalangan holda texnik-texnologik yangilash ishlarini olib borish;
 - uy-joy kommunal xo'jaliklari bilan o'zini-o'zi boshqarish organi hisoblangan mahallaning o'zaro uzviy aloqalarini yo'lga qo'yish;
 - uy-joy kommunal xo'jaliklarida isrofgarchilikka yo'l qo'ymasdan, qat'iy tejamkorlik asosida faoliyatni yo'lga qo'yish;
 - aholida o'ziga xos kommunal madaniyatni shakllantirish;
 - qishloqlarda qurilayotgan uy-joylarni kommunal tizimining mukammal variantini ishlab chiqish.
- am muhim rol o'ynaydi.

Muallif haqida / Сведения об авторе / Author details

1. **Yuldosheva Shahribonu Anvar qizi** - Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti "Innovatsion iqtisodiyot" kafedrasida dotsent vazifasini bajaruvchi, PhD / **Юлдошева Шахрибону Анвар кизи** - и.о.доцент

кафедры «Инновационная экономика» Каршинского инженерно-экономического института, PhD / **Yuldosheva Shahribonu Anvar kizi** - Acting Associate Professor of the Department of “Innovative Economics” of the Karshi Engineering and Economic Institute, (PhD)
yuldoshevashahribonu@mail.ru
<https://orcid.org/0009-0009-4380-8142>

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

- [1] O'zbekiston Respublikasining “Uy-joy Kodeksi”, 1998 yil 24 dekabrda 713-I-sonli O'zbekiston Respublikasi Qonuni.
- [2] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Uy-joy qurilishi va uy-joy bozorini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Farmoni. Xalq so'zi, 2005 yil 16 fevral.
- [3] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2009 yil 29 yanvardagi PP-1051-sonlari “Uy-joy fondini rekonstruksiya qilish, ta'mirlash va foydalanishga tayyor holda topshirish bo'yicha pudrat ishlarini rivojlantirishni rag'batlantirish chora tadbirlari to'g'risida”gi Farmoni.
- [4] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Uy-joy mulkdorlari shirkatlarining faoliyatini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida”gi PF-3038 sonli Farmoni Xalq so'zi, 2002 yil 26 fevral.
- [5] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi “2022—2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi PF-60-sonli Farmoni.
- [6] Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi, Xalq so'zi, 29.12.2020 yil
- [7] Садиков А.С. Эффективное использование ресурсов в жилищно-коммунальном хозяйстве. Учебное пособие. М.,1996.
- [8] Yodgorov V.U., Butunov D.Y. Uy-joy kommunal xo'jaligi iqtisodiyoti va boshqaruvi: Darslik. -T.: Toshkent arxitektura qurilish instituti. 2010. - 449 bet
- [9] Ergashev R.X., Yuldosheva Sh.A. Uy-joy kommunal xo'jaliklarini rivojlantirish yo'nalishlari. – Monografiya. Toshkent 2017, 121 bet
- [10] Fayziyev E.S. Servis sohasining iqtisodiyotdagi o'rni. Risola. T.: “Fan va texnologiya”, 2007. – 16 b.
- [11] FAYZIYEVA SHIRIN SHODMONOVNA, YULDASHEVA SHAHRIBONU ANVAR QIZI. Impact of affordable housing construction and housing and communal services on the welfare of the population by typical Projects. Journal of Contemporary Issues in Business and Government Vol. 27, No. 2, 2021 <https://cibg.org.au/P-ISSN: 2204-1990; E-ISSN: 1323-6903 DOI: 12.47750/cibg.2021.27.02.421>
- [12]. Yuldasheva Shahribonu Anvar qizi. THE ROLE OF SERVICES IN HOUSING AND UTILITIES AND THEIR OPPORTUNITIES TO INCREASE EFFICIENCY. ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal <https://saarj.com>. ISSN: 2249-7137 Vol. 11, Issue 2, February 2021 Impact Factor: SJIF 2021 = 7.492